Archetype

Ettore Sottsass jr

Μαριάννα Γιαννάτου - 13/07/2018

[...] στην αρχιτεκτονική δεν καταθέτουμε μόνο την ψυχή μας αλλά και το σώμα μας [...][1]

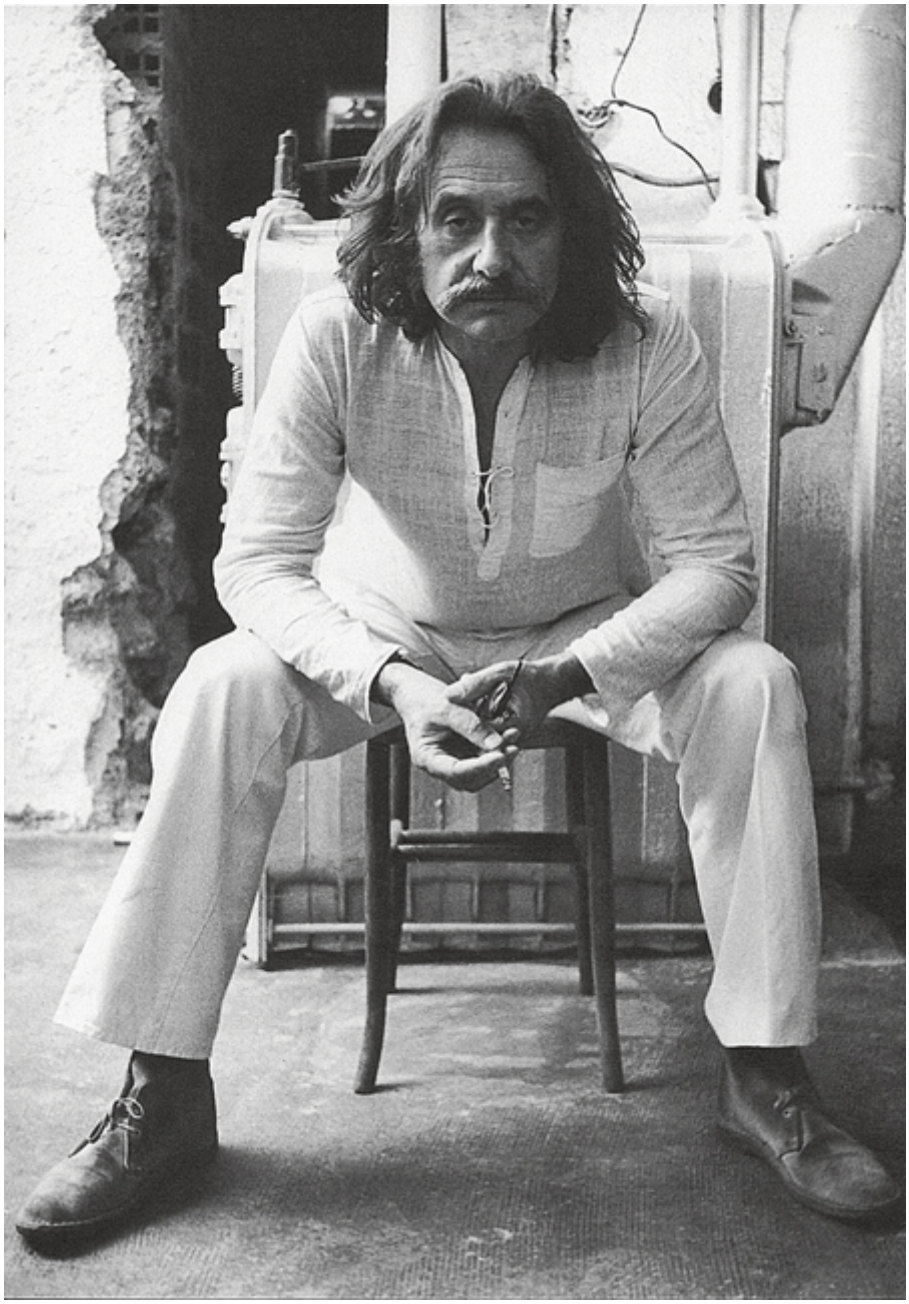

Εικ.1 Ettore Sottsass jr. ,1973 (via abitare.it)

Είναι πολλοί εκείνοι που αφιερώθηκαν στο βιομηχανικό σχεδιασμό και είναι επίσης αρκετοί εκείνοι που ως πολιτικοποιημένες προσωπικότητες άφησαν το στίγμα τους στο πέρασμα του χρόνου. Άλλοι ως εικαστικοί, άλλοι ως αμιγώς βιομηχανικοί σχεδιαστές και άλλοι ως αρχιτέκτονες.

Είναι πολλοί βεβαίως και εκείνοι που λοξοδρόμησαν και αλλαξοπίστησαν καθώς οι καιροί και οι αγορές γύρω τους προστάζανε κάτι «άλλο», κάτι «νέο» και τελικά προσαρμόστηκαν σε έναν πιο συντηρητικό και πολιτικά ορθό τρόπο ζωής προκειμένου να μη θεωρηθούν οπισθοδρομικοί ή παλαιάς κοπής. Όμως το αποτέλεσμα και η ιστορία φαίνεται πως δεν τους δικαίωσαν.

Η επιδερμικότητα του σύγχρονου και εφήμερου έργου χωρίς τεκμηρίωση, χωρίς ιστορικό-αρχιτεκτονικό υπόβαθρο και κοινωνική ευαισθησία είναι στοιχεία που χαρακτηρίζουν ωστόσο ακόμα και την εποχή που διανύουμε.

Η κυριαρχία της εικόνας και της κατανάλωσης, της πολύχρωμης διαφήμισης των φανταχτερών φωσφοριζόντων χρωμάτων και η εξάρτηση σε αγαθά είναι στοιχεία που δεν κατάφερε τελικά η σύγχρονη δυτική κοινωνία και ο δυτικός άνθρωπος να αποφύγουν.

Το ξεχωριστό και ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του Ettore Sottsass jr. είναι πως υπήρξε σε όλη του τη ζωή σταθερός σε μία στάση πολύ συγκεκριμένη, πιστός στις αναζητήσεις του παρ’ όλες τις πολιτικού και κοινωνικού περιεχομένου αλλαγές χωρίς να προδώσει τον εαυτό του και ταυτόχρονα το διαρκές και ανήσυχο

πνεύμα του. Η μάχη του με τα κοινωνικά στερεότυπα, την ευμάρεια και τον κομφορμισμό είναι τα βασικά στοιχεία που τον διαφοροποιούν από τους γύρω του.

Κάθε άλλο παρά μανιεριστής, δεν υπάκουσε σε τεχνοκρατικούς ορθολογικούς όρους, δεν ακολούθησε κανόνες ακαδημαϊκής αυστηρότητας, μόνο τις αισθήσεις του και εντέλει δεν άφησε να πατροναριστεί από κανένα συμφέρον. Την ίδια όμως στιγμή τεκμηρίωνε όλα του τα έργα, δούλευε με αναφορές, με αρχέτυπες μορφές και αρχέγονες χειρονομίες για τη δημιουργία νέων και διαχρονικών αρχιτεκτονημάτων. Ο υλισμός των κοινωνιών και η απερίσκεπτη καταναλωτική τους διάθεση τον απασχόλησαν και τον προβλημάτισαν σε όλη του την πορεία. Η χαμένη πνευματικότητα του ανθρώπου αποτέλεσε αφετηρία για το έργο του.

Εκατό και ένα χρόνια από τη γέννηση του αρχιτέκτονα , βιομηχανικού σχεδιαστή, φωτογράφου, ποιητή, επαναστάτη και διανοούμενου Ettore Sottsass jr. και έντεκα χρόνια από το θάνατό του.

«Γεννιέμαι στις 14 Σεπτεμβρίου του 1917, στο Ίνσμπρουκ της Αυστρίας. Μετά από μια ευτυχισμένη παιδική ηλικία στα βουνά και ύστερα από μία όχι τόσο ευτυχισμένη εφηβεία σε διάφορα σχολεία, παίρνω το δίπλωμά μου από το Πολυτεχνείο του Τορίνο του 1939. Χάνω επτά χρόνια από τη ζωή μου υπηρετώντας το στρατό. Το 1946 άρχισα επιτέλους να εργάζομαι στο Μιλάνο : ασχολήθηκα λίγο με την αρχιτεκτονική, ζωγράφισα αλλά πάνω από όλα σχεδίασα ιδιωτικά περιβάλλοντα, εσωτερικούς χώρους, έπιπλα, κεραμικά και αντικείμενα. Το 1949 παντρεύτηκα τη Nanda, κατά κόσμο Fernanda Pivano.»[2]

Μετά από μία ταραχώδη παιδική ζωή ακολουθεί η αποφοίτησή του από το Πολυτεχνείο του Τορίνο. Την περίοδο των φοιτητικών του χρόνων μαθητεύει δίπλα στον Σλοβένο ζωγράφο Luigi Spazzapan. Κατά τη διάρκεια του Β’ Παγκοσμίου Πολέμου υπηρετεί στον ιταλικό στρατό, φυλακίζεται και έπειτα από 7 χρόνια επιστρέφει στο Μιλάνο όπου συνεργάζεται για λίγο με τον πατέρα του – αρχιτέκτονας και αυτός, από τον οποίο επηρεάζεται έντονα – μέχρι το 1947 οπότε και ανοίγει το δικό του στούντιο.

Ταξιδεύει συχνά παρέα με την Fernanda Pivano. Η αγάπη του για τα ταξίδια είναι έντονη. Για τον ίδιο είναι μία μορφή εργασίας αλλά και μέρος του υπαρξιακού του έργου και των εμπνεύσεων του. Σε ένα από αυτά, το 1956, παραμένει για ένα μικρό διάστημα στις ΗΠΑ και συνεργάζεται με τον George Nelson. Επιστρέφοντας το 1957 στην Ιταλία, υλοποιεί την πρώτη του σειρά από κεραμικά αντικείμενα για την ιταλική εταιρεία Bitossi. Η μορφή τους είναι απλή, η δομή τους χαρακτηρίζεται από λιτότητα, εμπνέεται από αρχέτυπους τύπους δοχείων συνδεδεμένους με την ανθρώπινη ύπαρξη. Φέρουν έννοιες και συμβολισμούς και έρχονται σε νοητό διάλογο με το παρελθόν και το παρόν μέσα από μία λεπτή διάθεση ειρωνείας. Ταυτόχρονα προμηνύουν αυτό που θα ακολουθήσει.

«[…] μεγάλα δοχεία, αρχαία δοχεία με πρωτόγονα χρώματα …ή κύπελλα όπως αυτά που χρησιμοποιούσαν στις Μυκήνες, στη Γαλιλαία ή στην Ουρ …για να πίνεις νερό από μία πηγή που αναβλύζει […]»[3], γράφει το 1970 ο Sottsass jr. στο περιοδικό Domus.

Την περίοδο 1957-1974 είναι καλλιτεχνικός διευθυντής της εταιρείας Poltronova. Τότε σχεδιάζει τις εμβληματικές, σχεδόν μνημειακές ντουλάπες, τη σειρά Superbox. Αυτόνομα αντικείμενα που μπορούν να σταθούν στη μέση ενός χώρου ως τοτέμ – ως δοχεία - ως ντουλάπες, με κρυφά πόμολα, τοποθετημένα πάνω σε μία βάση ως εκθέματα, ως γλυπτά στο χώρο.

Το 1958 τον προσλαμβάνει ως σύμβουλο σχεδιασμού ο Andriano Olivetti. Η σχέση αυτή διαρκεί πάνω από 30 χρόνια και προσφέρει στον Sottsass jr. την ευκαιρία να σχεδιάσει τον μέγα-υπολογιστή Elea 9003 για τον οποίο κερδίζει και το πρώτο του πολύτιμο βραβείο Compasso d’ Oro.

Το 1961 αρρωσταίνει βαριά μετά από ένα ταξίδι του στην Ινδία και μεταφέρεται στο ιατρικό κέντρο του Στάνφορντ στο Πάλο Άλτο, στην Καλιφόρνια. Ο Roberto Olivetti, γιος του Andriano Olivetti, χρηματοδοτεί το πρωτοποριακό πρόγραμμα θεραπείας του Sottsass jr. του οποίου η έκβαση βαίνει επιτυχώς. Στο δωμάτιό του δημιουργεί μαζί με την Pivano το περιοδικό Room East 128 Chronicle, ένα είδος ημερολογίου που λειτουργεί και ως μέσο επαφής με τους μακρινούς του φίλους. Αποτελείται από 3 τεύχη, τυπώνεται στο χέρι μεταξύ Ιουνίου και Αυγούστου του 1962, είναι γεμάτο από κολλάζ, περιγραφές της θεραπείας του και ταυτόχρονα περιλαμβάνει παρατηρήσεις σχετικά με την αμερικάνικη λαϊκή κουλτούρα.

Έπειτα από μήνες ανάρρωσης, ο Sottsass jr. μαζί με την Pivano φτάνει μέχρι το Σαν Φρανσίσκο όπου έρχεται

σε επαφή μέσω της ίδιας με τους Μπίτνικς. Ο ελεύθερος και πειραματικός τρόπος ζωής τους, η νομαδική τους στάση απέναντι στη ζωή, η εξοικείωση τους με την ιδέα του Μυστικισμού τον σημαδεύουν.

Εικ.2 (από αριστερά) Lawrence Ferlinghetti, Allen Ginsberg, Bob Dylan & Peter & Julian Orlofsky, San Francisco, USA, 1965 © Ettore Sottsass jr. Photo (via damnmagazine.net)

Η φιλία του με τον Allen Ginsberg, τον Neal Cassady, τον William Burroughs, τον Jack Kerouac τον στιγματίζει.

Η περίοδος του ’60 χαρακτηρίζεται από έντονους φοιτητικούς αγώνες για το δικαίωμα της άσκησης των συνταγματικών δικαιωμάτων με συγκρούσεις φοιτητών, ακτιβιστών και διοικητικών υπαλλήλων με αποκορύφωμα την εξέγερση το Μάη του 1968 στο Παρίσι. Ταυτόχρονα, την ίδια εποχή εξελίσσεται ο Ψυχρός Πόλεμος, ο πόλεμος στο Βιετνάμ, η κρίση στην Κούβα. Παράλληλα τα αντιπολεμικά κινήματα κάνουν την εμφάνισή τους, η σεξουαλική απελευθέρωση κλιμακώνεται, η pop κουλτούρα, ο χιπισμός και το Woodstock είναι σημεία αναφοράς για την εποχή.

Συγχρόνως οι Μπίτνικς, που γεννιούνται την προηγούμενη δεκαετία, συνεχίζουν να ασκούν επιρροή στη δυτική κουλτούρα έναντι του κομφορμισμού με γνώμονα την αμφισβήτηση των συντηρητικών αξιών και συμβάσεων της μεταπολεμικής αμερικάνικης κουλτούρας και του αμερικάνικου τρόπου ζωής.

Ήδη το μοντέρνο από το 1953 στο CIAM IX της Aix-en-Provence, στη Γαλλία, δέχεται έντονη κριτική. Τα μέλη της νέας γενιάς αμφισβητούν τις φονξιοναλιστικές κατηγορίες της Χάρτας των Αθηνών (Κατοικία, Εργασία, Αναψυχή, Μεταφορές) και απορρίπτουν ταυτόχρονα τον ορθολογισμό της «λειτουργικής πόλης».[4], θεωρώντας τες απλουστευτικές έννοιες καθώς την ίδια στιγμή, σύμφωνα με τους ίδιους, προσδίδουν μια τεχνοκρατική εικόνα στην πόλη. Ακολουθεί το 1956, το CIAM X στο Dubrovnik της Κροατίας που οργανώνεται από την ίδια ομάδα των νέων, αυτών που αργότερα αποκαλέστηκαν Team X. Ο επίσημος θάνατος των CIAM επιβεβαιώνεται το 1959 στο Otterlo της Ολλανδίας.

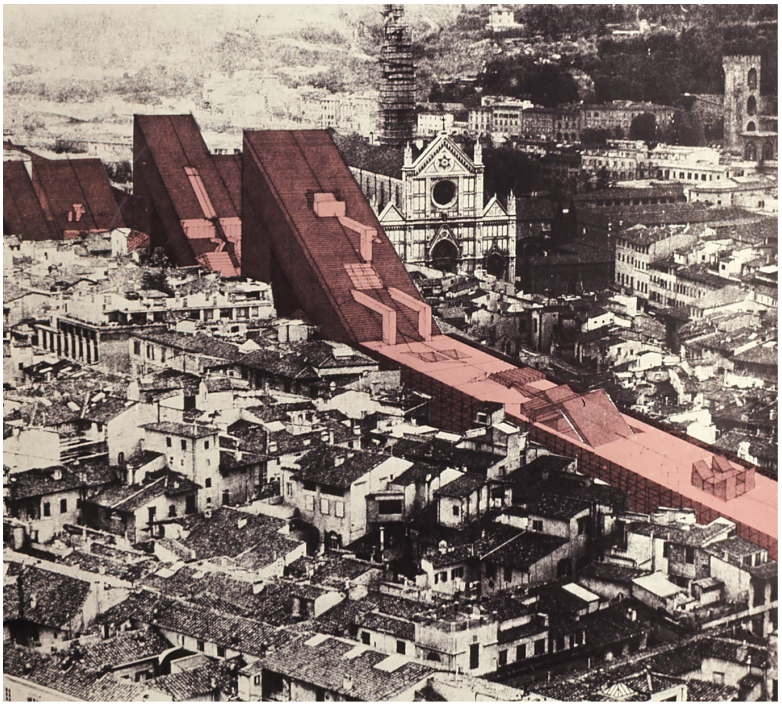

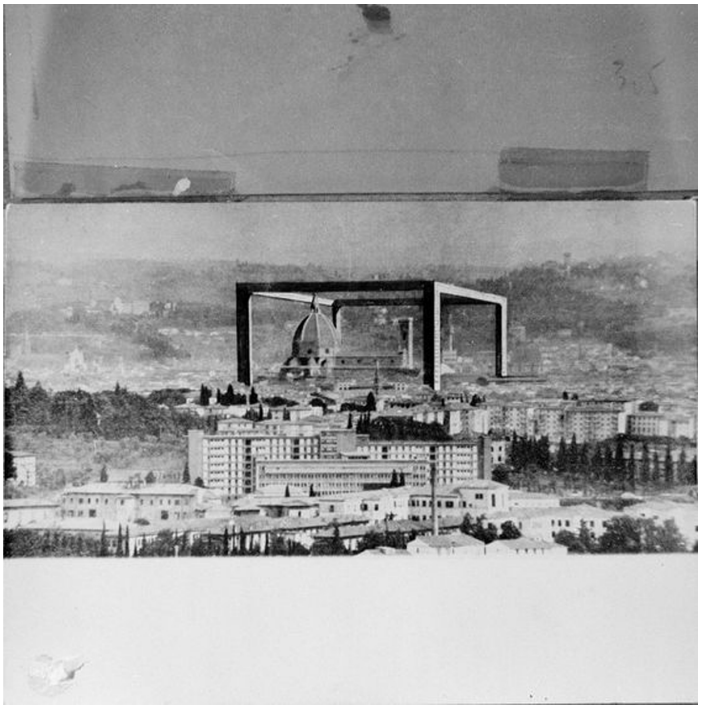

Εικ.3 (από αριστερά) Alberto Breschi, Giuliano Fiorenzuoli, Roberto Pecchioli (Zziggurat),1969, Città Lineare - Attrezzature collettive / Γραμμική πόλη - Κοινωνικές εγκαταστάσεις,Vista aerea, Santa Croce, Firenze, 1969, Archivio Alberto Breschi Διπλωματική εργασία με καθηγητή τον Leonardo Savioli (via adspazio.it), **Εικ.4** Archizoom Fotomontaggi Urbani, Edificio residenziale per centro storico / Συγκρότημα Κατοικιών στο ιστορικό κέντρο της Φλωρεντίας, Firenze, 1969, Milano Archivio , Andrea Branzi, Firenze Archivio, Gilberti Corretti (via domusweb.it)

Οι ριζοσπαστικές ουτοπικές τάσεις που ακολουθούν τη δεκαετία του ‘60 βρίσκουν πρόσφορο έδαφος να αναπτυχθούν παρόλο που η κριτική τους στάση φαίνεται να χαρακτηρίζεται περισσότερο από στυλιζαρισμένους προβληματισμούς χωρίς όμως ταυτόχρονα να απαντούν με αντιπροτάσεις τεκμηριωμένης υλοποίησης.

Το 1966 λοιπόν, με φόντο την πλημμυρισμένη πόλη της Φλωρεντίας και με αφορμή την έκθεση Superarchitettura στην Πιστόια , έτος που συμπίπτει με την αποφοίτηση του Adolfo Natalini, απόφοιτοι και φοιτητές του τμήματος της Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου της Φλωρεντίας συσπειρώνονται γύρω από θαρραλέες δράσεις και θεωρητικές διατυπώσεις ουτοπιών, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στη γέννηση και δημιουργία των ριζοσπαστικών πρωτοποριακών ομάδων με βασικούς πρωταγωνιστές τους Superstudio και Archizoom και λίγο αργότερα τους UFO, 9999 και Zziggurat. Η Φλωρεντία με τα άρρηκτα μνημεία της, πλημμυρισμένη από την ομορφιά που τη χαρακτηρίζει, γίνεται αντικείμενο θεωρητικής επεξεργασίας των πιο “ριψοκίνδυνων”, ριζοσπαστικών και ίσως ακόμη και των πιο προκλητικών προτάσεων.

Η κριτική ουτοπία των πρωτοπόρων ριζοσπαστών επικεντρώνεται στην απελευθέρωση του ανθρώπου από την εργασία (ως αποξενωτική διαδικασία), στην ανάπτυξη μιας μαζικής πνευματικότητας και την ίδια στιγμή επικροτούν την ελευθερία σώματος και μυαλού. Χρησιμοποιούν τη γλώσσα της αρχιτεκτονικής ως πολιτικό εργαλείο για να επιτεθούν στη σύγχρονη κοινωνία, να ασκήσουν κριτική στο ρόλο της τεχνολογίας, στο μοντέρνο, στη σχέση του ανθρώπου με την πόλη, στη σχέση της αρχιτεκτονικής με τη ζωή, στην κυριαρχία της κατανάλωσης.

Ο Ettore Sottsass jr., την εποχή εκείνη, γίνεται ο γκουρού των ριζοσπαστικών ιταλικών ομάδων. Ταυτόχρονα ωστόσο, ξεκινά μια σημαντική και κομβική περίοδος για τον ίδιο ως στιγμή προσωπικής επαναξιολόγησης. Αναζητά μία νέα γλώσσα, ένα νέο λεξιλόγιο, μια νέα οπτική και ένα νέο περιεχόμενο πέρα από τις ιδεολογικές αρχές του ακαδημαϊσμού και έξω από τους στεγανούς κανόνες μιας τεχνοκρατικής αντίληψης που θα καλύπτει τις αισθητηριακές και ψυχικές ανάγκες των χρηστών. Παρέα με τον Allen Ginsberg και τη Fernanda Pivano, ιδρύει το 1963 το περιοδικό Pianeta Fresco , το οποίο δημοσιεύεται τη διετία 1967-68.

Το 1966 το σπίτι του μετατρέπεται σε χώρο έκφρασης για νέους αναρχικούς, υποστηρικτές της μπιτ,

ακτιβιστές, αντιμιλιταριστές ως κοινός τόπος αναζήτησης και ανταλλαγής ιδεών. Η CASABELLA του Alessandro Mendini από το 1970 και για περίπου 6 χρόνια γίνεται η πλατφόρμα μεταφοράς και διάδοσης των ιδεών και προτάσεων των ριζοσπαστικών αυτών ομάδων.

Το 1967 εκθέτει στο Μιλάνο 21 κεραμικά τοτέμ μεγάλης κλίμακας στο πλαίσιο της έκθεσης Menhir, Ziggurat, Stupas, Hydrants & Gas Pumps. Κάθε ένας από τους 5 διαφορετικούς τύπους αντιπροσωπεύει τις προσωπικές του ανησυχίες, κοινωνικές, πολιτικές και πνευματικές. Για τον ίδιο είναι δοχεία της καθημερινής ζωής και ταυτόχρονα μνημεία για τους παραλογισμούς και τις αντιφάσεις της[5], δοχεία για τους αντιρρησίες συνείδησης, για την ειρήνη, τους νομάδες και τους χίπηδες, για τους προπαγανδιστές του πολέμου, για την τέφρα των πολιτικών παρατάξεων, δοχεία για φάρμακα, για τσιγάρα ... Επηρεάζεται έντονα από την Ινδία, η οποία τον οδηγεί να κατανοήσει τη σύνδεση των αντικειμένων με τις τελετουργίες της καθημερινής ζωής. Το πρώτο του τοτέμ το σχεδιάζει στο κρεβάτι του στο νοσοκομείο της Καλιφόρνια.

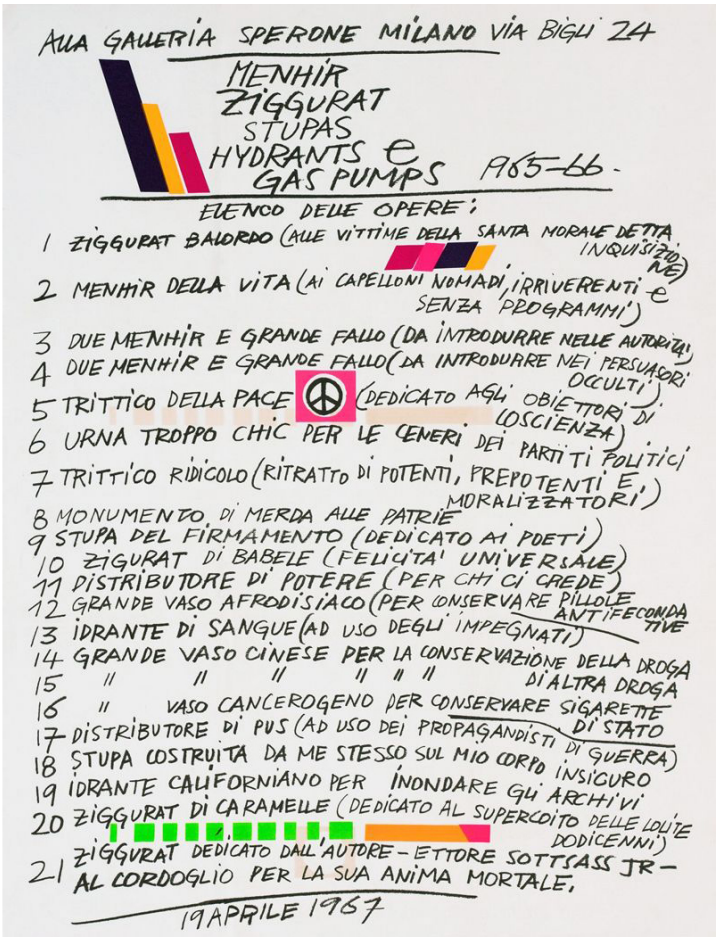

Εικ.5 (από αριστερά) Menhir, Ziggurat, Stupas, Hydrants & Gas Pumps, Milano, 1967 (via domusweb.it), **Εικ.6** Χειρόγραφη λίστα των τοτέμ για την έκθεση στο Μιλάνο (via mondocubo.com)

Δύο χρόνια αργότερα (1969) σχεδιάζει για την εταιρεία Olivetti , τη φορητή κατακόκκινη γραφομηχανή VALENTINE από ABS και ξαναβραβεύεται. Την χαρακτηρίζει εργαλείο για χρήση σε οποιοδήποτε μέρος εκτός γραφείου, η αντι-μηχανή μηχανή, όπως την ονομάζει. Την οραματίζεται να χρησιμοποιείται ως συντροφιά στους ποιητές ή ως ένα πολύχρωμο αντικείμενο πάνω σε ένα τραπέζι ενός σπιτιού[6] και όχι ως ένα σύμβολο κομψότητας ή εξουσίας.[7] Δεν εστιάζει στην τεχνολογία της ίδιας της μηχανής αλλά στα συναισθήματα που προκαλούνται εν ώρα χρήσης.

Η κρισιμότητα της επιλογής του χρώματος αποτελεί σημαντικό σημείο αναφοράς για τον Sottsass jr. Δεν αντιμετωπίζει το χρώμα με επιστημονική αυστηρότητα αλλά πάνω από όλα γοητεύεται από τα συναισθήματα και τις μνήμες που μπορεί να προκαλέσει. Κάθε χρώμα για τον ίδιο φέρει τη δική του ιστορία.

Το 1970 χωρίζει με τη Fernanda Pivano.

Την περίοδο 1972-1979 ταξιδεύει στην Ιταλία, στην Ισπανία και στην Ελλάδα, με την τότε σύντροφό του Eulalia Grau (καταλανή ακτιβίστρια, εικαστικός) και δημιουργεί μια μοναδική συλλογή φωτογραφιών που αποτυπώνουν παρθένα τοπία, στα οποία επεμβαίνει μέσω εφήμερων εγκαταστάσεων φτιαγμένων από ευτελή υλικά και άλλες φορές χρησιμοποιεί τον άνθρωπο ως ίχνος, συνοδευόμενων από φράσεις τόσο ουσιώδεις όσο και ποιητικές και άλλοτε ακόμη με μία ελαφριά δόση ειρωνείας. Μέσω του METAFORE κατανοούμε το διάλογο που δημιουργεί ο Sottsass jr. με τον τόπο. Με το έργο αυτό επιστρέφει στο παρελθόν, στη σύνδεση με τη φύση και τον τόπο, στα αρχέτυπα της αρχιτεκτονικής και ψάχνει ταυτόχρονα τις αληθινές ανάγκες του ανθρώπου.

Εικ.7 Ettore Sottsass, Disegni per i diritti dell’ uomo, Vuoi guardare il muro… / Θέλεις να κοιτάς τον τοίχο… , METAFORE, Skira, 2002 © Ettore Sottsass Photo (via internimagazine.it)

Εικ.8 Ettore Sottsass, Disegni per i diritti dell' uomo, ...o vuoi guardare la valle? / ...ή θέλεις να κοιτάς την κοιλάδα; , METAFORE , Skira, 2002 © Ettore Sottsass Photo (via internimagazine.it)

«Ένιωσα την ανάγκη να επισκεφτώ εγκαταλελειμμένους τόπους, βουνά, να επαναπροσδιορίσω τη σχέση της φύσης με το σύμπαν, το μοναδικό πραγματικό περιβάλλον, ακριβώς επειδή δεν είναι μετρήσιμο, δεν είναι προβλέψιμο ούτε ελεγχόμενο ούτε αναγνωρίσιμο ... μου φαινόταν πως αν θέλαμε να κατακτήσουμε κάτι από την αρχή, θα έπρεπε να ξεκινήσουμε από τις μικρές χειρονομίες, τις στοιχειώδεις ενέργειες, την αίσθηση της ίδιας της ύπαρξης.» [8]

Το 1976 παντρεύεται την, κατά 30 χρόνια νεότερή του, Barbara Radice.

Το 1979 συνεργάζεται με το Studio Alchymia, δημιουργεί την ομάδα Ettore Sottsass Associati το 1980 και αργότερα το 1981 ιδρύει μαζί με άλλους αρχιτέκτονες και σχεδιαστές την ομάδα MEMPHIS , η οποία σύντομα γίνεται σύμβολο του σύγχρονου βιομηχανικού σχεδιασμού. Σύμφωνα με την Barbara Radice, το όνομα της ομάδας προήλθε ένα βράδυ το χειμώνα του 1980 από το τραγούδι του Bob Dylan " Stuck Inside of Mobile with the Memphis Blues Again ."

Η χρήση των έντονων χρωμάτων, οι ιδιαίτεροι χρωματικοί συνδυασμοί, τα μοτίβα, οι ασυνήθιστες μορφές, η από-σύνθεση / διάσπαση των γεωμετρικών σχημάτων και στερεών, η παιδικότητα του σχεδιασμού, η αυτό-αναφορά, ο συνδυασμός παραδοσιακών και βιομηχανικών υλικών, η ιδιαίτερη σύνθεση διαφορετικών γεωμετρικών σχημάτων και όγκων, ο συμβολικός χαρακτήρας των αντικειμένων και η πλούσια εφευρετικότητα του χιούμορ είναι τα βασικά στοιχεία που συνθέτουν τη φυσιογνωμία της ομάδας MEMPHIS.

«Θα ήθελα τα αντικείμενα να μην είναι τόσο σιωπηλά , αλλά να οδηγούν στη σιγή όποιον τα χρησιμοποιεί , όποιον τα κοιτά...» [9]

Ο Ettore Sottsass jr. αποχωρεί από την ομάδα το 1985 έχοντας εκπληρώσει το σκοπό του , για τον ίδιο εξάλλου δεν ήταν δόγμα [10]. Η ομάδα MEMPHIS διαλύεται εντέλει το 1988.

Απογοητευμένος βαθιά από τη μαζική ιταλική παραγωγή, την οποία καθιστά υπεύθυνη για την ανάπτυξη της καταναλωτικής κοινωνίας, τη δεκαετία του ’90 ελαχιστοποιεί τις συνεργασίες του ως σχεδιαστής για διάφορες εταιρείες και εργάζεται πλέον σε γκαλερί τέχνης αφιερωμένος την ίδια στιγμή συνειδητά πια και με μεγαλύτερη επιμέλεια στο έργο της αρχιτεκτονικής.

«[…] η τέχνη θωρείται. η αρχιτεκτονική κατοικείται […]» [11], απαντά στη συνέντευξη που δίνει στην Luisella Girau το 2002.

Σε όλη του διαδρομή γράφει βιβλία, συμμετέχει σε εκθέσεις ανά τον κόσμο, αναζητά τον άνθρωπο, την έννοια της ύπαρξης, την αυθεντικότητα, τον τόπο μέσα από την αρχιτεκτονική και την αρχιτεκτονική μέσα από τον τόπο, την αρχιτεκτονική όπου κι αν σταθεί. Εξάλλου για τον Sottsass jr. η αρχιτεκτονική είναι μια μαγική τελετουργία .

Κυκλοφορεί πάντα με τη φωτογραφική του μηχανή απαθανατίζοντας ό,τι βρεθεί μπροστά του, εσωτερικά χώρων, τοίχους, λεπτομέρειες, πλακάκια, κτίρια μισογκρεμισμένα, ανθρώπους, ρούχα κρεμασμένα σε σχοινιά .. Γράφει και ζωγραφίζει για να μη βαριέται η ψυχή του, όπως λέει.

Είναι πάνω από όλα αρχιτέκτονας και οι δημιουργίες του είναι μικρά αρχιτεκτονήματα. Το έργο του χαρακτηρίζεται από μία αλχημεία χρωμάτων, ένα αμάλγαμα υλικών και μορφών που ανατρέπουν τους αισθητικούς κανόνες και τον τρόπο σύλληψης του σχεδίου. Θέλει να διεγείρει τις αισθήσεις, τον ενδιαφέρουν πρώτα τα συναισθήματα που προκαλούνται στον άνθρωπο ως χρήστης ενός αντικειμένου ή ενός κατοικήσιμου χώρου.

Θέλει να ανακαλύψει τον κόσμο -τον πλανήτη- με ένα σακίδιο στον ώμο κάτω από τα αστέρια. Εμπνέεται διαρκώς και το παρελθόν για τον ίδιο είναι πολύ σημαντικός παράγοντας. Ο εξπρεσιονισμός του χαρακτήρα του και κατ’ επέκταση των δημιουργιών του, η σχέση του με τον ζωγράφο Luigi Spazzapan, ο ρόλος του πατέρα του, η αγάπη του για τη ζωή, το όνειρο, το ανοικτό του μυαλό, το ανήσυχο πνεύμα του, ο ερωτισμός του, η μελαγχολία που κατοικεί μέσα του, η επιθυμία του προς την ευτυχία, ο αντικομφορμισμός και η αντισυμβατικότητά του είναι κάποια από τα στοιχεία που συνθέτουν τον ίδιο τον Ettore Sottsass jr.

Εικ.9 Ettore Sottsass jr. © Giuseppe Varchetta Photo (via doppiozero.com)

«Με το έργο μου προσπαθώ να είμαι όσο το δυνατό λιγότερο σύγχρονος και ταυτόχρονα όσο το δυνατό περισσότερο διαχρονικός χωρίς να καταλαμβάνω χώρο, για να αναγνωρίσουν οι άνθρωποι την παρουσία των αντικειμένων, όχι ως καταναλωτικά αγαθά αλλά ως εργαλεία μίας πιθανής τελετουργίας – αν μπορούμε να κάνουμε την καθημερινή ζωή τελετουργία» [12] , γράφει ο Sottsass jr. το 1964.

Ο πολυταξιδεμένος, ποιητής, αρχιτέκτονας, επαναστάτης, οραματιστής και πολίτης του κόσμου Ettore Sottsass jr. πεθαίνει το 2007, στις 31 Δεκεμβρίου στο Μιλάνο , αφήνοντας πίσω του μία πολύχρωμη περιουσία σε έναν κόσμο άχρωμο, άγευστο και άνοστο.

[…] because there's nowhere to go but everywhere, and keep rolling under the stars[…]

Jack Kerouac, On the Road – The original scroll

*οι μεταφράσεις όλων των αγγλικών και ιταλικών εδαφίων έχουν γίνει από τη συγγραφέα.

Παραπομπές

[1].Girau, Luisella, Viaggio nella memoria, Intervista ad Ettore Sottsass jr., ARTE/ARCHITETTURA/AMBIENTE, giugno 2002

[2]. http://www.storiaolivetti.it/p…

[3].Florence, Jenny, A Landmark Show Examines Ceramics by Ettore Sottsass, Modern Magazine, fall 2015, p.56
[4].Frampton , Kenneth, Μοντέρνα Αρχιτεκτονική. Ιστορία και Κριτική, Θεμέλιο, Αθήνα, 1999, σ.243
[5]. Adamson, Glenn & Pavitt, Jane (edited by), Post Modernism. Style & Subversion. 1970-1990, V&A Publishing, London, 2011, p.22
[6]. Labaco T. , Ronald, Ettore Sottsass. Redefining Modernity, modernism, V.9, N.1, spring 2006, p.72
[7].http://www.abitare.it/it/design/2011/06/14/ettore-sottsass-sorprese-per-cui-devo-cominciare-a-pensare/
[8].http://www.artwort.com/2015/04...
[9]. McGuirk, Justin, Ettore Sottsass. A life in colour, Icon, April, 2007
[10].Crivelli, Giulia, Il mondo colorato di Sottsass, Il Sole, gennaio 2, 2008.
[11].Girau, Luisella , Viaggio nella memoria, Intervista ad Ettore Sottsass jr., ARTE/ARCHITETTURA/AMBIENTE, giugno 2002
[12]. Florence, Jenny, A Landmark Show Examines Ceramics by Ettore Sottsass, Modern Magazine, fall 2015, p.58

Βιβλιογραφία

Adamson, Glenn, Pavitt, Jane (edited by), Post Modernism. Style & Subversion. 1970-1990, V&A Publishing, London, 2011
Fabbrizzi, Fabio, Opere e Progetti di Scuola Fiorentina, 1968-2008, Alinea Editrice, Firenze, 2008
Frampton, Kenneth, Μοντέρνα Αρχιτεκτονική. Ιστορία και Κριτική, Θεμέλιο, Αθήνα, 1999
Firenze Architettura, Più con meno, Vol.20 , No. 2, Firenze University Press, Firenze, 2016
Mello, Patrizia, Firenze e le avanguardie radicali. Un seminario di ricerca, DIDA PRESS, Firenze, 2017
Montaner, Josef Maria, Dopo il movimento moderno . L'architettura della seconda metà del Novecento, edizioni Laterza, Roma, 2011
Savioli, Leonardo , Ipotesi di Spazio, Giglio & Garisenda editrice srl, Firenze, 1972
Thomé, Philippe, SOTTSASS, Phaidon, 2014

Διαδίκτυο/ Αρθρογραφία (τελευταία πρόσβαση 02.07.2018)

Crivelli, Giulia, Il mondo colorato di Sottsass, Il Sole, gennaio 2, 2008
Cronin, Brenda, On view: Contradictions of Designer – Architect Ettore Sottsass, Wall Street Journal, July 11, 2017
Sottsass jr. , Ettore, "Reportage" Architettura popolare in Sardegna , ARTE/ARCHITETTURA/AMBIENTE, giugno 2002
Girau, Luisella, Viaggio nella memoria, Intervista ad Ettore Sottsass jr., ARTE/ARCHITETTURA/AMBIENTE, giugno 2002
Girau, Luisella & Cavallucci, Giuseppe , Sottsass e Sottsass. Sulle tracce di una memoria in Sardegna, ARTE/ARCHITETTURA/AMBIENTE, 2001
Finkel , Jori , A Man Who Could Find Passion in a Typewriter, THE NEW YORK TIMES, Sunday, April 2, 2006
Florence, Jenny, A Landmark Show Examines Ceramics by Ettore Sottsass, Modern Magazine, fall 2015
Martin, Hannah, Beyond Memphis, Architectural Digest, June 2017
McGuirk, Justin, Ettore Sottsass. A Life in Colour, Icon, April, 2007
Labaco T., Ronald, Ettore Sottsass. Redefining Modernity, modernism, V.9 , N.1 , spring 2006
Συνέντευξη του Adolfo Natalini, Φλωρεντία, 30/01/2011 (τελευταία πρόσβαση 02.07.2018): http://st-ar.nl/deadly-serious --interview-with-adolfo-natalini/
Άρθρο του Gianni Pettena (τελευταία πρόσβαση 02.07.2018)
: http://architettura.it/files/20080105/index.htm#notes
Συνέντευξη του Adolfo Natalini στη RAI (τελευταία πρόσβαση 02.07.2018)
: http://www.educational.rai.it/lezionididesign/designers/natalinia.htm

Διαδίκτυο διάφορα (τελευταία πρόσβαση 02.07.2018)

Acerboni, Francesca, Indomabile creatività, DOMUS , 2014 (https://www.domusweb.it/it/recensioni/2014/07/11/ettore_sottsass.html)
Rosso, Annalisa, Utopie Radicali: 10 anni di progetti rivoluzionari in mostra a Firenze, DOMUS, 2017 ((https://www.domusweb.it/it/design/2017/11/14/utopie-radicali-10-anni-di-progetti-rivoluzionari-in-mostra-a-firenze.html) http://www.abitare.it/it/design/2011/06/14/ettore-sottsass-sorprese-per-cui-devo-cominciare-a-pensare/

http://www.aisdesign.org/aisd/tag/ettore-sottsass
http://www.artwort.com/2015/04/30/architettura/ettore-sottsass-metafore-nel-paesaggio/
http://www.damnmagazine.net/2017/12/12/remembering-sottsass-2/
http://www.design-is-fine.org/...
http://www.fedelestudio.it/blo...
http://www.friedmanbenda.com/artists/ettore-sottsass/13/1960and39s